

نگاهی به یکی از مهم ترین دستاوردهای اقتصادی پس از انقلاب

روایت جهانی از نشانه‌های رشد اقتصاد دانش بنیان در ایران

حقگو، غیائی -سخن از دستاوردهای انقلاب که به میان می آید، نگاه ها در حوزه اقتصاد به شاخص های معمول دوخته می شود. اشتغال، رشد اقتصادی، ارزش پول ملی، نابرابری های اقتصادی و ... شاخص هایی هستند که بهبود آن ها در سال های اخیر، به رغم منابع فراوان اقتصادی کشور، زیر منگنه تحریم و برخی اشتباهات مدیریتی قرار گرفته اند. اما این، تمام واقعیت های موجود نیست و هنوز امیدواری های زیادی برای رشد اقتصادی ایران زنده است. این را نه از سر شعارز دگی، بلکه با نگاهی ژرف تر به تمام لایه های رشد اقتصادی موجود می توان بیان کرد. جایی که چشمه های پر شماری از ظرفیت های بالقوه همچنان با قوت در حال جوشیدن هستند و البته فضای تبلیغاتی غبار آلودی علیه ایران و ایرانی به شدت تلاش می کند مردم و مسئولان را با خبرهای دروغ، تحلیل های مغرضانه، وارونه نشان دادن واقعیات، پنهان کردن جلوه های امیدبخش، بزرگ کردن عیوب کوچک و کوچک نشان دادن و انکار محسنات بزرگ، از آینده ناامید کند. گزارش ویژه امروز دهه فجر به یک جریان اساسی از پیشرفت اقتصادی یعنی به فعلیت رسیدن اقتصاد دانش بنیان اختصاص دارد. همان حلقه مفقوده ای که بهمن ماه هر سال، نمادهایی از آن را در قالب پیشرفت های علمی می شنویم، اما در کاین مسئله که این پیشرفت ها چه ارتباطی به اقتصاد معمول و مرسوم ما دارد، بر ایمان واضح نیست. اقتصاد دانش بنیان، از جمله متأخرترین رویکردها به رشد اقتصادی است که رشد پایدار اقتصادی را نه باتکیه بر منابع طبیعی، بلکه متکی بر دانش و ملزومات غیر ملموس آن نظیر سرمایه انسانی، اجتماعی، فناوری و ... ارزشابی می کند. یافته های گزارش ما از دل بررسی های تخصصی داخلی و خارجی به وضوح نشان می دهد که هم اینک زمینه هایی از اقتصاد

دانش بنیان در کشور باتکیه بر کن نوآوری» به عنوان مهم ترین پیشرانه اقتصاد دانش بنیان به سطوح قابل قبولی رسیده است. لذا باید این بد را به سبب توانمندی های کشور در زمینه های علمی و فناوری و به طور کلی وضعیت نهادهای ضعیف و نوسانات شدید اقتصاد کلان، مانع از تبدیل حجم بالای دانش به ثروت و ورود نخبگان به حوزه اقتصاد و کارآفرینی می شود.
۲- پاسخ دیگر، که به اندازه خودش در تبیین شرایط اهمیت دارد، این است که برای ایجاد یک جهش اقتصادی ناشی از دانش ایجادشده

■ **۴ رکن اساسی اقتصاد دانش بنیان و وضعیت ایران**

اقتصاد دانش بنیان به طور خلاصه بر چهار رکن مشوق های اقتصادی و سیستم نهادهای، سیستم نوآوری و فناوری، آموزش و مهارت نیروی انسانی و زیر ساخت های اطلاعاتی و فناوری ارتباطی استوار است. رکن اول یعنی مشوق های اقتصادی و رژیم نهادهای ناظر به این است که دولت ها باید از طریق قوانین و فرایندهای مناسب، یک رژیم قانون گذاری پایدار، کارآفرینی با ثبات و سرمایه گذاری در فناوری اطلاعات و ارتباطات را پی ریزی کنند. رکن دوم یعنی سیستم نوآوری، اساسی ترین رکن اقتصاد دانش بنیان است و بدان معنی است که شبکه ای از مراکز پژوهشی، دانشگاه ها، اتاق های فکر، بنگاه های خصوصی و گروه های اجتماعی برای رشد ذخایر دانش، تطبیق و سازگاری دانش با نیازهای محلی و خلق دانش جدید، ضروری است. در رکن سوم یعنی آموزش و نیروی انسانی، اقتصاد دانش بنیان نیازمند مجموعه انسانی ماهر برای خلق، انتشار و استفاده از دانش مورد نیاز است که از طریق توسعه پایدار زیرساخت های آموزشی و آموزش و تحصیلات به دست می آید. در رکن چهارم یعنی زیر ساخت های اطلاعاتی و ارتباطی، اقتصاد دانش بنیان به دنبال توسعه شبکه فناوری اطلاعات و ارتباطات برای ساخت یک اقتصاد صنعتی مدرن است. متأسفانه آخرین یافته های منسجم از ارزیابی وضعیت اقتصاد دانش بنیان در کشور مربوط به سال ۲۰۱۴ یعنی حدوداً ۶ سال قبل است. این یافته ها نشان می دهد که ایران در رکن مشوق های اقتصادی و رژیم نهادهای نمره ای ضعیف، در رکن زیر ساخت های اطلاعاتی و ارتباطی و نیز آموزش و نیروی انسانی نمره ای متوسط و در شاخص نوآوری رشد قابل قبولی کسب کرده است. با این حال، برای درک دقیق تر از روند اقتصاد دانش بنیان در کشور می توان شواهد جدیدی را از تحول در رکن دوم و سوم شاخص اقتصاد دانش بنیان مشاهده کرد. همچنین گزارش جداگانه و جدیدی در سطح بین المللی وجود دارد که نشان می دهد ایران در رکن نوآوری، وضعیت رو به رشد و امیدوار کننده ای پیدا کرده است. در ادامه این شواهد و یافته های جدید را معرفی می کنیم.

■ **زیر ساخت ها، آماده برای یک جهش**

دستاوردهای کشور در برخی حوزه های زیرساختی مثل آموزش (ابتدایی و عالی) و پژوهش بر کسی پوشیده نیست. تعداد بالای سال های تحصیل، رتبه بالای کشور در شاخص توسعه انسانی، تعداد بالای صندلی های دانشگاهی، کیفیت و کمیت آموزش در رشته های مهم مهندسی، نظری، پزشکی و ... همه مواردی است که به خوبی وضعیت مناسب زیر ساخت های آموزشی و پژوهشی و به طور کلی تربیت نیروی

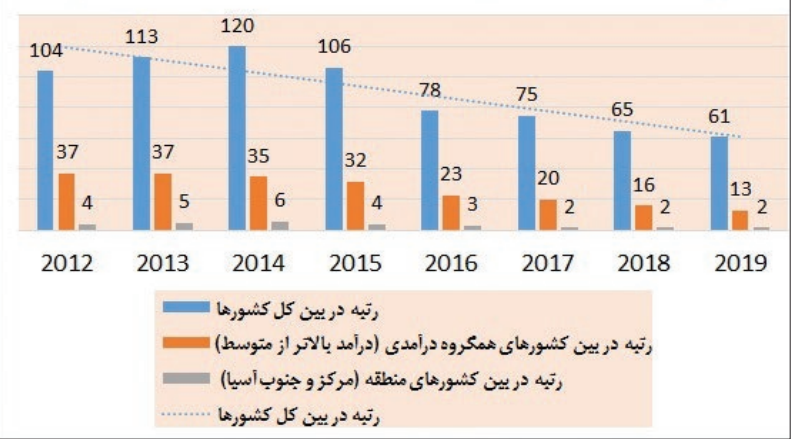
و منابع انسانی قوی، نیازمند زمان هستیم. این نظریه می گوید که باید یک تجمع دانش و نیروی انسانی نخبه ایجاد و موجب فشار بزرگ شود. در واقع این تجمع به مرور خودش موانع قبلی را هم رفع می کند و جهش اقتصادی را رقم می زند. مسائلی که در پاسخ اول ذکر شده، وجود دارد و متأسفانه آسیب ها و مشکلات زیادی را هم در مسیر جهش اقتصادی کشور مبتنی بر نیروی نخبه جوان ایجاد کرده اما، طبق پاسخ دوم، رفع آن مسائل نیز از مسیر تداوم رشد منابع انسانی ممکن است. نیروی انسانی نخبه، در دوره ای فقط در گیر تحصیلات و مدرک و مباحث نظری بود. بعد از آن این نیروها، در حوزه پژوهشی با

یک شنبه ۲۰ بهمن ۱۳۹۸

۱۴ جمادی الثانی ۱۴۴۱، شماره ۲۰۳۱۲

رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری در ۸ سال اخیر

کشور رو به کاهش است. طبق آمار سازمان بین المللی مهاجرت و سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، ایران در سال ۲۰۱۱ در رتبه ۱۲ کشورهای مهاجر فرست دنیا قرار داشته است اما در سال ۲۰۱۵ جزو ۲۰ کشور نخست مهاجر فرست هم نبوده است. این روند تا سال های اخیر هم ادامه داشته است. بررسی میزان مهاجرت به تفکیک رشته های دانشگاهی نیز نشان می دهد که در بیشتر رشته های مهندسی و پزشکی، مهاجرت به نحو محسوسی کاهش یافته است. سورنا ستاری معاون علمی و فناوری رئیس جمهور علت ماندگاری جوانان نخبه در کشور را فضای کسب و کار استارت آپی می داند. به گفته وی، با وجود این که در هر سال حداکثر ۲۵۰۰ نفر دانشجوی ایران به آمریکا مهاجرت می کرد، اکنون این تعداد به حدود ۱۵۰۰ نفر رسیده است که علت این موضوع وجود شرکت های دانش بنیان است. به گزارش فارس، ستاری تصریح می کند که یک شرکت دانش بنیان ۱۰ نفر از دانش آموختگان جوان را مشغول به کار می کند و این مسئله به مفهوم آن است که ۱۰ نفر از فهرست مهاجرت کنندگان به خارج از کشور کاسته می شود. اگر کمی جست و جو کنید، به راحتی می توانید مصادیق این آمارها را بیابید. مثلاً محسن حاتمی و بیشتر اعضای تیمش سال ها در آمریکا ساکن بودند و بعد از تحصیل در وضعیت شغلی مناسبی در «سیلیکون ولی» هم قرار داشتند اما چند سالی است که به ایران بازگشته و استارت آپ استاندارد را راه انداخته اند. بازگشت مهدی زاده و همسرش کریمی برای سرمایه گذاری در ایران راهم می توان در همین زمینه تحلیل کرد. البته واضح است که این ها یک جریان عظیم و یک تحول بزرگ نیست اما نشانه های آغاز یک حرکت است؛ حرکتی که به پشتوانه ذخیره منابع انسانی نخبه و ظرفیت های اقتصادی کشور ایجاد شده است و بهبود اکوسیستم نوآوری و کارآفرینی آن را تشدید کرده است اما همچنان موانع نهادهی و اقتصاد کلان را پیش رو دارد.

■ **ایران دومین اقتصاد نوآور در منطقه**

اما در بین ارکان اقتصاد دانش بنیان، نوآوری جایگاه ویژه ای دارد. به طوری که می توان آن را مهم ترین پیشرانه اقتصاد دانش بنیان دانست.

■ **چند نشانه از اولین روزهای حرکت عظیم**
برخی روایت ها و شواهد و اتفاقات پیرامون ما، ورود کشور به یک دوره جدید در حوزه اقتصاد دانش بنیان و کارآفرینی مبتنی بر نخبگان دانشگاهی را تایید می کند. آمارها نشان می دهد که مهاجرت معکوس سرعت گرفته و سرعت رشد آمار خالص مهاجرت نخبگان از

قدرت ورود کردند. به نحوی که رتبه کشور در کیفیت نهادهای پژوهشی در دنیا ۱۵ است. این نیروها، اکنون از فاز پژوهشی نیز عبور کرده و در حوزه اختراعات، دستاوردهای بزرگی برای کشور رقم زده اند. همزمان موجی از ورود نیروهای نخبه به فضای کارآفرینی و نوآوری و ایجاد محصولات و شرکت های دانش بنیان نیز

جدول شماره ۱ - خلاصه ای از فرایند توسعه نظام علمی، فناوری و اکوسیستم نوآوری و اقتصاد دانش بنیان بعد از انقلاب	
دهه ۶۰	گسترش زیر ساخت های آموزشی
دهه ۷۰	بهبود کمی و کیفی آموزش پایه و عالی و توجه بیشتر به حوزه های پژوهشی
اوایل دهه ۸۰	نهضت نرم افزاری، تدوین نقشه جامع علمی و تعمیق کمی و کیفی نهادهای پژوهشی
اواخر دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰	پیششاری کشور در نرخ سواد و تعداد سال های تحصیل
دهه ۹۰	افزایش تحصیلات تکمیلی و پژوهش های کاربردی، عرضه اولین محصولات در حوزه های پیشرو مثل فضایی، سلول های بنیادین و هسته ای و نانو
دهه اول قرن جدید شمسی	پیششاری کشور در تولید مقالات علمی و تعداد استادان برتر بین المللی
	تداوم شتاب علمی، کاهش مهاجرت نخبگان و توسعه اکوسیستم نوآوری و زمینه سازی برای تبدیل علم به ثروت
	بروز نشانه های جدی از یک تحول بر مبنای اقتصاد دانش بنیان در برخی حوزه های خاص

آگهی فروش ۳ باب مغازه تجاری در شهرستان کاشمر

اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

این اداره کل در نظر دارد در اجرای ماده ۹ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن ، قطعات ذیل را از طریق مزایده به صورت نقد به فروش برساند، لذا متقاضیان محترم می توانند جهت بازدید به آدرس: کاشمر- بلوار شفا- خیابان دانش- اداره راه و شهرسازی شهرستان کاشمر مراجعه نمایند. ضمناً کلیه مراحل مزایده اعم از دریافت و تحویل اسناد از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به آدرس اینترنتی (www.setadiran.ir) می باشد.لذا جهت شرکت در مزایده داشتن توکن حقیقی یا حقوقی (شرکتها) الزامی بوده که جهت عضویت در سامانه فوق از طریق دفاتر منتخب پیشخوان دولت در سایت مذکور تماس حاصل نموده و یا از طریق دفاتر اسناد رسمی مجاز، توکن اخذ نمایند. شایسته است هرگونه ابهام و یا سوال را از طریق تلفن ۰۵۱۵۵۲۵۵۰۹۱ با اداره شهرستان تماس و رفع ابهام گردد. توزیع اسناد شرکت در مزایده از تاریخ انتشار آگهی ۹۸/۱۱/۱۹ لغایت ۹۸/۱۱/۳۰ می باشد.

- اخذ فرم های شرکت در مزایده و تحویل پیشنهادات منضم به فیش واریزی ۵ درصد قیمت پایه مزایده، به حساب اعلام شده به عنوان سپرده فقط در ایام تعیین شده فوق از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (سامانه ستاد) امکان پذیر می باشد. ۲- به پیشنهادات فاقد سپرده و یا کمتر از ۵ درصد و یا مبهم و یا تحویل شده در خارج از موعد مقرر ترتیب اثر داده نخواهد شد.**
- کلیه هزینه های متعلقه شامل هزینه نقل و انتقال، انتشار آگهی، عوارض، مالیات متعلقه و طرح آماده سازی و عوارض نوسازی و شهرداری و غیره کلاً به عهده برنده مزایده می باشد.**
- بدیهی است در تاریخ ۹۸/۱۲/۳ نسبت به بازگشایی و بررسی پیشنهادات و اعلام نتیجه اقدام خواهد شد. ۵- شرایط پرداخت بزاء ملک به صورت نقد می باشد.۶- واگذاری بدواً به صورت قرارداد بوده که پس از تسویه حساب قطعی توسط برنده مزایده و طی مراحل قانونی و ثبتی انتقال سند امکان پذیر خواهد بود.۷- در صورتی که برنده اول ظرف مهلت یک هفته از تاریخ اعلامی در جهت تکمیل واریزی اقدامی ننماید؛ مبلغ سپرده به نفع اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی ضبط و نفر دوم به عنوان برنده مزایده مشخص و اعلام و در صورت عدم واریز وجه از سوی برنده دوم در مهلت مشخصه نیز سپرده واریزی وی ضبط و مزایده تجدید خواهد شد.**

مشخصات املاک مورد مزایده اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

ردیف	طبقه	پلاک	مساحت (مترمربع)	قیمت پایه /ریال	۵ درصد شرکت در مزایده /ریال	آدرس
۱	همکف	۳۰۲۷/۱۵۶۹۲ اصلی مفروز از ۱۴۶۷۲ فرعی	۲۷/۱۳	۵۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۷,۲۵۰,۰۰۰	فاز ۵ مسکن مهر کاشمر، واقع در بلوار تعاون – مجموعه تجاری محله
۲	همکف	۳۰۲۷/۱۵۶۹۴ اصلی مفروز از ۱۴۶۷۲ فرعی	۲۸/۰۵	۶۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۰,۵۰۰,۰۰۰	فاز ۵ مسکن مهر کاشمر، واقع در بلوار تعاون – مجموعه تجاری محله
۳	همکف	۳۰۲۷/۱۵۶۹۸ اصلی مفروز از ۱۴۶۷۲ فرعی	۴۷/۹۵	۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	فاز ۵ مسکن مهر کاشمر، واقع در بلوار تعاون – مجموعه تجاری محله

اداره ارتباطات و اطلاع رسانی اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی